

Vreemdelingenbeleid ten aanzien van gezinsleden uit polygame huwelijken

Welke personen uit polygame huwelijken behoren tot de gezinsleden die in het kader van gezinshereniging of gezinsvorming voor toelating in aanmerking komen?

1. Pres. Rb Amsterdam 17 augustus 1978, RV 1978, 65
2. AR RvS 21 augustus 1978, RV 1978, 32
3. Pres. Rb Amsterdam 18 januari 1979, NJ 1980, 360/NJCM 1980, p. 360
4. Pres. Rb Amsterdam 15 maart 1979, RV 1979, 41/NJCM 1980, p. 360
5. AR RvS 13 november 1979, RV 1979, 32/NJCM 1980, p. 361
6. Hof 's-Gravenhage 28 november 1979, NJ 1980, 359
7. AR RvS 28 februari 1980, GV D13-52/NJCM 1981, p. 404
8. AR RvS 10 maart 1980, GV D13-50
9. AR RvS 29 juni 1981, GV D13-72
10. AR RvS 28 april 1983, GV D13-104
11. AR RvS 22 november 1984, NJCM 1985, p. 649
12. AR RvS 21 februari 1986, RV 1986, 13

1. Pres. Rb Amsterdam 17 augustus 1978

feiten: Een Marokkaanse man, woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. De echtgenote uit het eerste huwelijk woont met kinderen in Marokko. De echtgenote uit het tweede huwelijk woont met kinderen bij de man in Nederland. Een minderjarige zoon (A) geboren uit het eerste huwelijk, komt zonder machtiging tot voorlopig verblijf (m.v.v.) naar Nederland en verzoekt een vergunning tot verblijf (v.t.v.). Het hoofd van de plaatselijke politie (h.p.p.) beslist afwijzend op het verzoek. Gedurende de herzieningsprocedure vordert A in kort geding een verbod van uitzetting.

De Pres. Rb: Noch met het weigeren van de verblijfsvergunning, noch met het onthouden van schorsende werking is gehandeld in strijd met de beleidsregel, welke bepaalt dat bij polygame huwelijken slechts toestemming kan worden verleend tot de toelating van één vrouw en de uit die vrouw geboren kinderen; A behoort niet tot het gezin van zijn vader in Nederland en kan niet geacht worden zich met dat gezin te willen herenigen.

Het beleid, dat binnen een polygaam familieverband onderscheid maakt tussen verschillende gezinnen, kan voorshands niet als strijdig met art. 8 EVRM worden aangemerkt.

Door de man de keuze te laten met welke vrouw en kinderen hij wil samenwonen, gaat de beleidslijn in beginsel uit van een erkenning van het polygame huwelijksverband, doch beoogt beperkingen te stellen aan de mogelijke gevolgen daarvan voor het toelatingsbeleid van vreemdelingen.

De vordering van A wordt afgewezen.

2. AR RvS 21 augustus 1978

feiten: Een Turkse man, woonachtig in Nederland is polygaam gehuwd. De echtge-

note uit het eerste wettig gesloten huwelijk woont met kinderen bij de man in Nederland. De echtgenote (A) uit het tweede islamitisch religieus gesloten huwelijk komt met dochter zonder m.v.v. naar Nederland, en verzoekt een v.t.v.

Het h.p.p. beslist afwijzend op dit verzoek. A dient een verzoek om herziening in bij de Staatssecretaris van Justitie. Tegen de fictieve weigering gaat zij in beroep bij de AR RvS. De Staatssecretaris voert aan dat, nog afgezien van het feit dat A zonder m.v.v. Nederland is binnengekomen, zij met het oog op het gevoerde beleid inzake toelating bij polygame huwelijken niet in aanmerking komt voor toelating in het kader van gezinshereniging. Bovendien is hier geen sprake van een polygaam huwelijk, omdat de Turkse wet slechts het monogame huwelijk kent.

De Afdeling is van oordeel dat, gezien de aard van de relatie en de omstandigheid dat aan de wettige echtgenote en de uit haar geboren kinderen verblijf is toegestaan, A niet in aanmerking komt voor toelating in Nederland in het kader van gezinshereniging; dat bij afweging van de betrokken belangen de Staatssecretaris in redelijkheid tot een weigeringsbeslissing heeft kunnen komen, nu

- het algemeen belang, dat ermee wordt gediend, dat slechts aan één wettige echtgenote verblijf wordt toegestaan, prevaleert boven het belang van A;
- toelating ernstige consequenties zou hebben voor het te voeren beleid in soortgelijke gevallen.

Het beroep van A wordt verworpen.

Annotatie in: RV 1978, 32.

3. Pres. Rb Amsterdam 18 januari 1979

feiten: Een Marokkaanse man, woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. Een echtgenote en de uit haar geboren kinderen wonen bij de man in Nederland. De andere echtgenote (A) komt met de uit haar geboren kinderen zonder m.v.v. naar Nederland. Het h.p.p. geeft een last tot uitzetting. A vordert een verbod van uitzetting totdat op haar verzoek om een v.t.v. is beschikt.

De Pres. Rb: Met het oog op het toelatingsbeleid bij polygame huwelijken valt te verwachten dat niet tot afgifte van een v.t.v. zal worden overgegaan.

De president overweegt 'dat de Nederlandse overheid in gevallen van polygame huwelijken in het haar door de wet gegeven kader van het toelatingsbeleid van vreemdelingen onderscheid maakt tussen de verschillende gezinnen, welke door de vrouwen van de man en de uit deze vrouwen geboren kinderen worden bepaald, kan voorshands niet als strijdig met art. 8 EVRM worden aangemerkt.'

De vordering van A wordt afgewezen.

Er is hoger beroep ingesteld. Bij arrest van 27 december 1979 is het vonnis van de president van de rechtbank bekrachtigd.

4. Pres. Rb Amsterdam 15 maart 1979

feiten: Een Marokkaanse man (A), woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. Een van de twee vrouwen woont met kinderen in Marokko, de ander woont met kinderen bij de man in Nederland. Twee minderjarige zonen, geboren uit de in Marokko verblijvende vrouw, zijn zonder m.v.v. naar Nederland gekomen en verzoeken een v.t.v. Het h.p.p. beslist afwijkend op de verzoeken. A vraagt, als vertegenwoordiger van de minderjarige zonen, herziening bij de Staatssecretaris van Justitie en verzoekt tevens schorsende werking aan dit verzoek te verlenen.

A vordert een verbod van uitzetting.

De Pres. Rb is van oordeel dat het door de Nederlandse overheid in gevallen van polygame huwelijken in het haar door de wet gegeven kader van het toelatingsbeleid van vreemdelingen gemaakte onderscheid tussen de verschillende gezinnen,

welke door de vrouwen van de man en de uit deze vrouwen geboren kinderen worden bepaald, voorshands niet als strijdig met art. 8 EVRM kan worden aangemerkt. Ook een beroep op de artt. 17, 23 en 24 BUPO Verdrag kan niet slagen. Polygame huwelijken zijn in de door A aangehangen religie en het daarop gebaseerde in Marokko van toepassing zijnde recht wel toegestaan, maar daaruit kan niet een zodanige op A rustende religieuze verplichting worden afgeleid, dat het door de Nederlandse overheid gevoerde beleid daarop een met (artt. 18, 26 en 27 van) het BUPO Verdrag strijdende inbreuk zou maken.

De vordering van A wordt afgewezen.

Annotatie in: RV 1979, 41.

5. AR RvS 13 november 1979

feiten: Een Marokkaanse man, woonachtig in Nederland is polygaam gehuwd. De echtgenote uit het tweede huwelijk komt met een zoon, geboren uit het eerste huwelijk, naar Nederland. De echtgenote wordt in het kader van gezinshereniging toegelaten. De zoon (A) beschikt niet over een m.v.v. Hij verzoekt om een v.t.v.

Het h.p.p. beschikt afwijzend op het verzoek. Tegen de fictieve weigeringsbeslissing van de Staatssecretaris van Justitie op het herzieningsverzoek, stelt A beroep in bij de AR RvS.

A voert ter ondersteuning van zijn beroep onder andere de volgende argumenten aan:

- in Marokko wordt polygamie, en een daaruit voortvloeiend polygaam gezinsleven, erkend;
- naar Marokkaanse zede is het de vader die zich na de puberteitsjaren over zijn zoon ontfermt en hem verder in zijn volwassenwording begeleidt;
- beide echtgenotes met kinderen (uit het eerste huwelijk) 'gedroegen' zich in Marokko als behorend tot eenzelfde gezin (zij vormden feitelijk één gezin).

De Afdeling is van oordeel dat behalve de voor gezinshereniging in het algemeen gestelde eisen, indien er sprake is van een polygaam huwelijk, bovendien de eis wordt gesteld dat de betrokken vreemdeling uit de hier te lande verblijvende vrouw is geboren. De richtlijn waarin deze eis is gesteld, past binnen het algemeen gevoerde vreemdelingenbeleid. Aan de in de richtlijn vermelde eis is in casu niet voldaan; dat er geen sprake kan zijn van een gezinsleven ex art. 8 EVRM, nu de vader gekozen heeft voor overkomst naar Nederland van zijn tweede echtgenote; dat in casu het algemeen belang prevaleert boven het persoonlijk belang van A (het belang van A is niet zodanig, dat dit tot toelating zou nopen).

Het beroep van A wordt verworpen.

Annotatie in: RV 1979, 32.

6. Hof 's-Gravenhage 28 november 1979

feiten: Een Turkse man, woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. Het eerste huwelijk is wettig gesloten. De echtgenote uit dit huwelijk verblijft bij de man in Nederland. Het tweede huwelijk is in Turkije op de islamitische manier gesloten. De echtgenote uit dit tweede huwelijk (A) is zonder m.v.v. naar Nederland gekomen. Zij is bevallen van een dochter. A verzoekt om een v.t.v. Deze wordt geweigerd. Gedurende de herzieningsprocedure vordert A in kort geding een verbod van uitzetting. A voert aan dat het islamitisch huwelijk op basis van religieuze opvattingen als geldig is aan te merken.

De Pres. Rb is van oordeel dat het Turks BW een dergelijk huwelijk niet erkent, hetgeen met zich meebrengt dat A niet een wettig echtgenote van de man is en niet voor toelating in het kader van gezinshereniging in aanmerking komt, nog afgezien

van het feit, dat zelfs bij polygame huwelijken als regel geldt dat slechts toestemming kan worden verleend tot de toelating van één vrouw en de uit die vrouw geboren kinderen.

De president wijst het verzoek van A af.

Het Hof bekrachtigt het vonnis van de president.

7. AR RvS 28 februari 1980

feiten: Een Marokkaanse man (A), woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. De echtgenote uit het eerste huwelijk woont met kind in Marokko. De echtgenote uit het tweede huwelijk woont bij de man in Nederland. Een minderjarige dochter uit het eerste huwelijk komt zonder m.v.v. naar Nederland en verzoekt een v.t.v. Het h.p.p. beschikt afwijzend op het verzoek. De vader dient, als vertegenwoordiger van de minderjarige dochter, een herzieningsverzoek in. Tegen de fictieve weigering gaat A in beroep bij de AR RvS.

A voert ter ondersteuning van zijn beroep onder andere de volgende argumenten aan:

- in Marokko wordt polygamie, en een daaruit voortkomend polygaam gezinsleven, erkend;
- de Marokkaanse zeden brengen met zich mee, dat dochters vanaf hun negende jaar met name door hun vader dienen te worden opgevoed.

De Afdeling is van oordeel dat:

de richtlijn, waarin bepaald is dat slechts toestemming wordt verleend voor de toelating van één vrouw en de uit die vrouw geboren kinderen, past binnen het algemeen gevoerde vreemdelingenbeleid. Aan de in de richtlijn gestelde voorwaarden is in casu niet voldaan; dat het gezinsleven welk art. 8 EVRM beoogt te beschermen te dezen niet in het geding is, nu het gaat om een kind dat niet geboren is uit de vrouw die A in het kader van gezinshereniging naar Nederland heeft laten overkomen en met wie hij hier te lande een gezin vormt;

dat in casu het algemeen belang prevaleert boven het persoonlijk belang van de dochter van A.

Het beroep van A wordt verworpen.

8. AR RvS 10 maart 1980

feiten: Een Turkse man, woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. Het eerste huwelijk is wettig gesloten. De echtgenote uit dit huwelijk is met kinderen in het kader van gezinshereniging naar Nederland gekomen. Kort nadien is een echtscheidingsverzoek ingediend, en zijn partijen gescheiden gaan wonen. De echtscheiding is nog niet uitgesproken. Het tweede huwelijk is gesloten op de islamitische manier. De echtgenote (A) en minderjarige zoon uit dit huwelijk wonen in Turkije. Zij komen zonder m.v.v. naar Nederland. Hier te lande is A van een dochter bevallen. A verzoekt een v.t.v. mede ten behoeve van haar minderjarige zoon. Zij voert aan dat uit het uittreksel van het familieregister blijkt dat naar Turks recht dit kind tot het gezin van de vader behoort. Het h.p.p. beschikt afwijzend op het verzoek. A gaat tegen de negatieve beslissing op het herzieningsverzoek in beroep bij de AR RvS. A voert aan dat zij feitelijk en ook kerkrechtelijk als echtgenote van de man is te beschouwen.

De Afdeling is van oordeel:

dat de Turkse wet slechts het monogaam huwelijk kent, en dat er geen sprake is van gezinshereniging zoals bedoeld in de richtlijn inzake de toelating bij polygame huwelijken;

dat het algemeen belang in casu zwaarder weegt dan het persoonlijk belang van A. Het beroep van A wordt verworpen.

9. AR RvS 29 juni 1981

feiten: Een Turkse man (B), woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. Het eerste huwelijk is wettig gesloten. De echtgenote uit dit huwelijk woont in Turkije. Het tweede huwelijk is religieus (islamitisch) in Nederland gesloten. De echtgenote uit het tweede huwelijk (A) is zonder m.v.v. naar Nederland gekomen en hier bevalen van een kind. Zij is van plan civiel met B te huwen, zodra de echtscheiding tussen hem en de eerste vrouw een feit is. Deze eerste vrouw verzet zich echter tegen een echtscheiding. A verzoekt een v.t.v. Het h.p.p. beschikt afwijzend op het verzoek.

A verzoekt om herziening van de afwijzende beslissing. De Staatssecretaris van Justitie beschikt afwijzend op dit verzoek. A gaat in beroep bij AR RvS. A voert aan dat zij al veel eerder van plan was om met B te huwen, doch dat haar ouders haar voor een ander hadden bestemd. Voorts wijst zij onder andere op de door het islamitisch huwelijk tussen hen ontstane band.

De Afdeling is van oordeel dat een v.t.v. kan worden geweigerd op gronden aan het algemeen belang ontleend; dat de gevolgen van het islamitisch huwelijk voor rekening van A komen; dat het beleid niet voorziet in de afgifte van een v.t.v. op grond van een relatie tussen twee vreemdelingen.

Het beroep van A wordt verworpen.

10. AR RvS 28 april 1983

feiten: Een Marokkaanse man, woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. Eén van de echtgenotes komt met een minderjarige zoon (A) naar Nederland. Een jaar later keert de echtgenote met achterlating van de zoon terug naar Marokko. Inmiddels zijn de andere echtgenote en de uit haar geboren kinderen naar Nederland gekomen. De zoon verzoekt verlenging van zijn v.t.v. Het h.p.p. beschikt afwijzend op dit verzoek. Tegen de afwijzende beslissing op het herzieningsverzoek gaat A in beroep bij de AR RvS.

De Afdeling is van oordeel dat A niet langer voldoet aan de voorwaarden waaronder hem verblijf was toegestaan, dat wil zeggen niet meer behoort tot de gezinsleden die in geval van polygame huwelijken voor toelating in aanmerking komen. Een v.t.v. kan derhalve geweigerd worden op aan het algemeen belang ontleende gronden;

dat het persoonlijk belang van A in casu niet zwaarder weegt dan het algemeen belang.

Het beroep van A wordt verworpen.

11. AR RvS 22 november 1984

feiten: Betrokkene (A) is polygaam gehuwd. De echtgenote uit het tweede huwelijk is in Nederland gaan wonen. A verzoekt een v.t.v. voor de minderjarige in Marokko wonende zoon uit het eerste huwelijk. Een v.t.v. wordt geweigerd. Tegen de afwijzende beschikking in herziening gaat A in beroep.

De Afdeling is van oordeel dat geen sprake is van schending van art. 8 EVRM omdat het gezinsleven, welke bescherming dit artikel beoogt, hier niet in het geding is.

Het beroep van A wordt verworpen.

12. AR RvS 21 februari 1986

feiten: Een Marokkaanse man, woonachtig in Nederland, is polygaam gehuwd. De echtgenote uit het tweede huwelijk verblijft bij de man in Nederland. De echtgenote

uit het eerste huwelijk woont met kinderen in Marokko. Een zoon (A) uit het eerste huwelijk verzoekt toelating in Nederland. Het h.p.p. deelt A schriftelijk mede dat hij pas in het bezit van een v.t.v. kan worden gesteld als nog aan twee voorwaarden is voldaan, welke voorwaarden buiten de polygamie staan. Ongeacht dat aan deze voorwaarden is voldaan wordt toelating vervolgens geweigerd. A dient een herzieningsverzoek in. Hierop volgt een afwijzende beslissing. A stelt beroep in bij de AR RvS.

De Afdeling is van oordeel dat er geen grond voor verlening van een v.t.v. aanwezig is. Echter de stukken in aanmerking genomen, had A ervan uit mogen gaan dat de v.t.v. hem niet meer zou mogen worden geweigerd op grond van het feit dat hij geboren was uit de in Marokko verblijvende eerste echtgenote van zijn vader. Onder deze omstandigheden stond het h.p.p. niet meer vrij de v.t.v. te weigeren. De Afdeling vernietigt de in herziening genomen beslissing.

Annotatie: R. Fernhout, in: RV 1986, 13

Toepasselijke Nederlandse wetgeving

De vreemdeling, voor wie de algemene regels van de vreemdelingenwetgeving gelden, en die bij binnenkomst in Nederland de intentie heeft om langer dan drie maanden hier te lande te verblijven, dient in beginsel over een machtiging tot voorlopig verblijf (m.v.v.) te beschikken (art. 6 Vw j° 41 Vb). Hij moet zich na zijn komst bij de vreemdelingendienst melden en moet een vergunning tot verblijf (v.t.v.) aanvragen. Deze zal in de meeste gevallen makkelijk verleend worden omdat het verlenen van een m.v.v. aan dezelfde voorwaarden wordt getoetst als de verlening van een v.t.v. Beschikt hij echter niet over een m.v.v. en is hij voor kort verblijf (art. 8 Vw) hier gekomen, dan geeft hij met zijn aanvraag om een v.t.v. blijk van een intentie om langer dan drie maanden te blijven. Hij had dan in beginsel over een m.v.v. moeten beschikken.

Volgens vaste jurisprudentie levert de enkele omstandigheid dat de vreemdeling ten onrechte niet beschikt over een m.v.v. op zichzelf onvoldoende grond op om de gevraagde v.t.v. te weigeren. Bovendien is het hoofd van de plaatselijke politie (h.p.p.) bevoegd een v.t.v. te verlenen met ontheffing van het m.v.v.-vereiste aan gezins- en familieleden van op grond van een van de artikelen 9 of 10 Vw toegelaten vreemdeling, voor zover het betreft de echtgenoot of echtgenote, alsmede de uit het huwelijk geboren minderjarige kinderen die feitelijk tot het gezin behoren (Vc A 4 nr. 5.6.2.3 sub d).

Ingevolge art. 11 lid 5 Vw kan het verlenen van een v.t.v. aan een vreemdeling worden geweigerd op gronden aan het algemeen belang ontleend. De uitvoering van dit artikel komt hierop neer dat vreemdelingen slechts voor verlening van een v.t.v. in aanmerking komen indien (Vc A 4 nr. 5.1.1)

1. de verplichting tot verlening voortvloeit uit een internationale overeenkomst;
2. met hun aanwezigheid hier te lande een wezenlijk Nederlands belang is gediend, of

3. er sprake is van klemmende redenen van humanitaire aard. Van zodanige klemmende redenen van humanitaire aard kan onder meer sprake zijn in geval van gezinshereniging of gezinsvorming (Vc A 4 nr. 5.1.4 j° B 19).

Bij de beoordeling of gezinsleden uit polygame huwelijken in aanmerking komen voor toelating in het kader van gezinshereniging (of gezinsvorming) kunnen in beginsel twee vragen worden gesteld:

1. Worden polygame huwelijken als geldig erkend?
2. Wie behoren tot de gezinsleden die in het kader van gezinshereniging voor toelating in aanmerking komen?

ad 1. Worden polygame huwelijken als geldig erkend?

Toelating wordt slechts verleend, indien een naar Nederlands (internationaal privaatrecht) geldig huwelijk tot stand is gekomen. Dit is het geval, indien (Vc B 19 nr. 2.2.1 sub b):

- a. Het huwelijk is gesloten ten overstaan van een Nederlandse ambtenaar van de burgerlijke stand; beide partijen dienen bij de huwelijksvoltrekking aanwezig te zijn tenzij één van de partijen gerechtigd is om zich te doen vertegenwoordigen (artt. 1: 63, 65 en 66 BW); hetzij
- b. het huwelijk is gesloten ten overstaan van een bevoegde ambtenaar van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van het land van herkomst van één van de partijen voor zover geen van de aanstaande echtgenoten de Nederlandse nationaliteit bezit; hetzij
- c. het huwelijk is gesloten in overeenstemming met de wettelijke bepalingen in het land waar de huwelijksvoltrekking heeft plaatsgevonden.

Vergelijkt men dit beleid met de regels die in het algemeen voor polygame huwelijken geacht worden te gelden, dan kan geconstateerd worden:

- a. dat polygame huwelijken nooit voor een Nederlandse ambtenaar van de burgerlijke stand worden gesloten omdat art. 1:33 BW (monogamie-bepaling) geacht wordt van openbare orde te zijn.
- b. dat polygame huwelijken geldig kunnen zijn wanneer ze op het consulaat of de ambassade zijn gesloten en geen van de aanstaande echtgenoten de Nederlandse nationaliteit bezit.

Reeds op deze plaats zij aangetekend dat voor de geldigheid van een huwelijk in beginsel voor beide partijen zal moeten zijn voldaan aan de materiële voorschriften van hun nationale recht. Dat betekent dat een op consulaat of ambassade gesloten huwelijk ook niet geldig zou zijn, wanneer een der partijen afkomstig is uit een land dat de polygamie niet erkent. Dit laatste vereiste is in de Vc niet opgenomen.

- c. dat polygame huwelijken geldig zijn, wanneer ze in het buitenland zijn gesloten in overeenstemming met de in dat land geldende wettelijke bepalingen.

Volgens de bepaling onder c in de hierboven vermelde Vc speelt de nationaliteit van de aanstaande echtgenoten echter geen rol.

Op grond van een buitenhuwelijkse relatie kon tot voor kort geen v.t.v. verleend worden. Momenteel (Vc januari 1985 B 19 nr. 3.2.1) bestaat wel de mogelijkheid te komen tot afgifte van een v.t.v. op grond van een relatie zonder huwelijk. Er moet sprake zijn van een vaste relatie en partijen moeten ongehuwd zijn. Op dit laatste beginsel is uitzondering mogelijk indien vaststaat dat het nog gehuwd zijn van (een van) beide partners niet aan de betrokkene(n) zelf kan worden tegengeworpen. Hierbij is met name gedacht aan gevallen waarin een echtscheiding niet mogelijk is.

ad 2. Wie behoren tot de gezinsleden die in het kader van gezinshereniging voor toelating in aanmerking komen?

Voor de toelating in geval van polygame huwelijken is een bijzondere regeling getroffen (Vc B 19 nr. 2.2.1 sub c): Er wordt toestemming verleend voor toelating van één echtgenote en de uit die vrouw geboren kinderen. De Nederlandse overheid maakt onderscheid tussen de verschillende gezinnen, welke door de verschillende vrouwen van de man en de uit deze vrouwen geboren kinderen worden bepaald.

Indien vrouw en/of kinderen niet behoren tot het gezin dat voor toelating in het kader van gezinshereniging in aanmerking komt, wordt voorts bekeken of hen uit andere hoofde een v.t.v. kan worden verstrekt.

Socio-juridische achtergronden van de betrokken moslims

a. huwelijkssluiting op de islamitische manier.

Voor Marokko zijn de vormvoorschriften tot het aangaan van een huwelijk neergelegd in de Code de Statut Personnel et des Successions (C.S.P.S.) van 1957 (artt. 4 t/m 10, 41 t/m 43);

Voor Turkije in het Turks BW van 1926 (artt. 88 t/m 111) en ministeriële verordening van 1926.

b. polygamie en polygaam gezinsverband.

Volgens islamitisch recht mag de man gelijktijdig met vier vrouwen zijn gehuwd. In Marokko is dit geldend recht (art. 29 aanhef en sub 2 j°, art. 82 C.S.P.S.).

Turkije kent echter een verbod van polygamie (artt. 93 en 112 Turks BW). Of alle echtgenotes en de uit hen geboren kinderen tot het gezin van de man behoren, wordt in het islamitisch recht niet met zoveel woorden gesteld. Juridische banden worden veelal afhankelijk gesteld van het bestaan van natuurlijke banden. Voor een gedeeltelijk positieve beantwoording van de vraag kan als argument worden aangevoerd dat tussen de kinderen van de diverse vrouwen juridische banden aanwezig

zijn, voortkomend uit het bestaan van natuurlijke bindingen met dezelfde vader. In het erfrecht komen deze juridische banden bij de verdeling van de nalatenschap tot uitdrukking.

c. de onmogelijkheid een huwelijk aan te gaan wegens uithuwelijking aan een ander.

De uithuwelijking is een in een aantal islamitische culturen bestaande traditie welke ook in het islamitisch recht wordt erkend.² Het beslissen over een huwelijk wordt gezien als een taak van de ouders van het gezin.

d. Tweemaal (in AR RvS 13 november 1979, nr. 5, p. 153 en AR RvS 28 februari 1980, nr. 7, 154) wordt door de desbetreffende vreemdeling een beroep gedaan op Marokkaanse zeden welke met zich mee zouden brengen dat een zoon respectievelijk dochter vanaf het achtste of negende levensjaar voornamelijk door de vader opgevoed wordt.

Volgens Marokkaans recht heeft de vader in beginsel de wettelijke voogdij over de kinderen (art. 147 C.S.P.S.). De *hadāna* (het verzorgings- en opvoedingsrecht, art. 97 C.S.P.S.) berust staande huwelijk bij beide ouders en in geval van huwelijksontbinding in het algemeen bij de moeder (art. 99 C.S.P.S.): voor de dochter tot aan haar (eerste) huwelijksvoltrekking, voor de zoon tot zijn puberteit. In het klassieke recht werd de voogdij met betrekking tot het vermogen van het kind uitgeoefend totdat het kind handelingsbekwaam was. Vaak werd hier de leeftijd van 21 jaar aangehouden. De vader heeft het recht toezicht te houden op schoolgang en educatie van het kind, ook 'gedurende' de *hadāna* (art. 109 C.S.P.S.).

Nadere beschouwingen over de beslissingen

Hoe beantwoorden de rechters

1. de vraag naar de geldigheid van het huwelijk, en
2. de vraag wie tot de gezinsleden behoren, die bij polygame huwelijken in het kader van gezinshereniging voor toelating in aanmerking komen? Welke rol spelen islamitische achtergronden bij de beoordeling?

ad 1. De geldigheid van het huwelijk.

Toelating geschiedt indien een naar Nederlands IPR geldig huwelijk tot stand is gekomen.

Een huwelijk gesloten op de islamitische manier, is in de onderhavige casus geldig in de gevallen waarin partners de Marokkaanse nationaliteit bezitten (Pres. Rb Amsterdam 17 augustus 1978 (nr. 1, p. 151); Pres. Rb Amsterdam 18 januari 1979 (nr. 3, p. 152); Pres. Rb Amsterdam 15 maart 1979 (nr. 4, p. 152); AR RvS 13 november 1979 (nr. 5, p. 153); AR RvS 28 februari 1980 (nr. 7, p. 154); AR RvS 28 april 1983 (nr. 10, p. 155); AR RvS 21 februari 1986 (nr. 12 p. 155); niet geldig in gevallen waarin partners de Turkse nationaliteit bezitten (AR RvS 21 augustus 1978 (nr. 2, p. 151); AR

RvS 10 maart 1980 (nr. 8, p. 154); Hof 's-Gravenhage 28 november 1979 (nr. 6, p. 153); AR RvS 29 juni 1981 (nr. 9, p. 155)). Een dergelijke huwelijkssluiting wordt namelijk door de Marokkaanse wet wél door de Turkse wet niet als geldig beschouwd (art. 110 Turks BW). Op grond van de zgn. amnestiewetten inzake de registratie van niet-wettige huwelijken en hieruit geboren kinderen, is het mogelijk om middels het afleggen van een verklaring voor de burgerlijke stand 'ehe-ähnliche' verbindingen als huwelijk te laten registreren.³ De Nederlandse rechter erkent *niet* een huwelijkssluiting welke krachtens religie wel, maar volgens de wet niet geoorloofd is, en waaruit kerkrechtelijk wel, maar wettelijk niet een geldig huwelijk voortkomt. Waar de verzoekende partijen de Turkse nationaliteit bezitten, kan volgens de rechterlijke instanties in redelijkheid tot het afwijzen van een v.t.v. gekomen worden op grond van het feit dat de Turkse wet slechts het monogaam huwelijk kent, en bovendien een uitsluitend religieus islamitisch gesloten huwelijk niet erkent. Verzoekers komen derhalve niet in aanmerking voor toelating in het kader van gezinshereniging, in het bijzonder gezinshereniging zoals bedoeld in de richtlijn inzake toelating bij polygame huwelijken.

Overigens wordt verblijf ook niet toegestaan, omdat

- toelating ernstige consequenties zou hebben voor het te voeren beleid in soortgelijke gevallen (AR RvS 21 augustus 1978 (nr. 2, p. 151))
- het beleid, althans ten tijde van de bestreden beslissingen, niet voorziet in de afgifte van een v.t.v. op grond van een relatie tussen twee vreemdelingen (AR RvS 29 juni 1981 (nr. 9, p. 155): het islamitisch huwelijk was in casu hier te lande gesloten en niet erkend).

In de gevallen waarin wel sprake is van een geldig polygaam gesloten tweede huwelijk, merkt ook de Nederlandse overheid dit huwelijk als geldig aan. Dit blijkt uit het feit dat vrouw en kinderen uit dit tweede huwelijk, met toepassing van de beleidsregels voor gezinshereniging, worden toegelaten.

ad 2. De gezinsleden uit polygame huwelijken die in het kader van de gezinshereniging voor toelating in Nederland in aanmerking komen.

De Nederlandse rechters achten het maken van een onderscheid tussen verschillende gezinnen, die door de verschillende vrouwen van de man en de uit deze vrouwen geboren kinderen worden bepaald, geoorloofd. Zij gaan voorbij aan de vraag of binnen de Islam van één polygaam gezinsverband gesproken wordt.

Betrokkenen kunnen zelf bepalen welk gezin uit een polygaam huweliksverband naar Nederland komt. De kinderen die kunnen overkomen zijn zij, die geboren zijn uit de vrouw die wordt toegelaten. Is een vrouw toegelaten, dan worden de kinderen (wettig) geboren uit een andere echtgenote waarmee de man op dat moment tevens gehuwd is, niet in het kader van

gezinshereniging toegelaten (illustratief is in het bijzonder de uitspraak van AR RvS 28 april 1983 (nr. 10, p. 155)). Bij de beoordeling van de beleidsregels in het licht van de verdragsbepalingen nemen de onderhavige rechters een unaniem standpunt in.

Zij achten de beleidsregels niet onrechtmatig. Zij zijn van oordeel dat deze regels:

- niet in strijd zijn met art. 8 EVRM: Het gezinsleven welke dit artikel beoogt te beschermen is niet in het geding, omdat een onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende gezinnen, welke door de verschillende vrouwen van de man en de uit deze vrouwen geboren kinderen worden bepaald;
- passen in het algemeen gevoerde vreemdelingenbeleid, dat met het oog op het te dienen algemeen belang restrictief is, door behalve de voor gezinshereniging in het algemeen gestelde eisen ten aanzien van kinderen uit polygame huwelijken, de eis te stellen dat zij uit de hier te lande verblijvende vrouw zijn geboren (beperking van de mogelijke gevolgen van erkenning van polygamie). Hiermee is een nadere aanduiding gegeven van hetgeen in geval van polygame huwelijken onder gezinshereniging moet worden verstaan;
- niet in strijd zijn met de artt. 26 en 27 BUPO Verdrag; Polygame huwelijken zijn kennelijk in de religie van de man en het daarop gebaseerde in Marokko van toepassing zijnde recht, toegestaan. Daaruit kan echter zeker niet een zodanige op de man rustende religieuze verplichting worden afgeleid, dat het gevoerde beleid – waarbij niet meer dan één echtgenote met de uit haar geboren kinderen kan worden toegelaten – daarop, een met het BUPO Verdrag strijdende inbreuk zou maken.

Op één uitzondering na zijn de rechters in alle hierboven opgesomde gevallen van mening dat terecht uitvoering aan de beleidsregels wordt gegeven, daar het algemeen belang dat met de handhaving van deze regels wordt gediend, zwaarder weegt dan de in casu aanwezige persoonlijke belangen. De overige aangevoerde (islamitische) omstandigheden zijn noch aanleiding geweest om verblijf toe te staan op grond van klemmende redenen van humanitaire aard, noch om dit toe te staan op andere gronden. Slechts eenmaal (nr. 12, p. 155) werd toepassing van de beleidsregels niet gerechtvaardigd geacht. De reden hiervoor was niet gelegen in de inhoud van deze regels of de gevolgen die toepassing ervan met zich mee zouden brengen, doch er was sprake van een te honoreren opgewekt vertrouwen dat aan toepassing van de beleidsregels in de weg stond.

Vergelijkbare gevallen

Er zijn situaties denkbaar die vergelijkbaar zijn met de hierboven beschreven situaties, maar ervan verschillen in die zin dat op het moment waarop toelating van ge-

zinsleden wordt verzocht, feitelijk geen sprake (meer) is van polygamie. Hier worden drie van dergelijke situaties behandeld.

1. Een gehuwde islamitische man verblijft in Nederland. Zijn vrouw en kinderen verblijven in het buitenland. Het huwelijk eindigt. De man wordt als voogd over de kinderen benoemd.

Indien de man is gehuwd (of samenwoont) met een in Nederland verblijvende vrouw rijst de vraag of de kinderen uit het ontbonden huwelijk voor toelating in aanmerking komen. Van belang is of zij geacht worden te behoren tot het gezin van de man dat voor toelating in het kader van gezinshereniging in aanmerking komt. Hierover bestaat geen uniform beleid. Veelal is beantwoording van de vraag afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Verwezen zij naar de volgende uitspraken:

- Pres. Rb Utrecht 15 januari 1985, rolnr. k.g. 5/1985
- Eur. Commissie voor de Rechten van de Mens 3 december 1984, WRV februari 1985, p. 102
- AR RvS 15 november 1979, RV 1979, 33
- Pres. Rb Roermond 6 mei 1982, KG 1982, 89
- AR RvS 17 november 1983, NJCM 1984, p. 172

2. Een gehuwde islamitische man verblijft met vrouw en kinderen in Nederland. Het huwelijk eindigt. De man wordt als voogd over de kinderen benoemd. De man heeft nog een echtgenote in het buitenland of huwt na huwelijksbeëindiging met een in het buitenland verblijvende vrouw.

Twee vragen rijzen, namelijk of de vrouw uit het buitenland voor toelating in het kader van gezinshereniging in aanmerking komt, en zo ja, of de kinderen uit het ontbonden huwelijk verblijf hier te lande mogen voortzetten. In het algemeen wordt aangenomen dat de vrouw behoort tot een ander gezin dan het gezin dat in aanmerking komt voor toelating in het kader van gezinshereniging.

3. Een islamitische man verblijft met vrouw (en kinderen) in Nederland. Hij gaat in het buitenland – of op het consulaat – een tweede huwelijk aan met een vrouw die een zelfstandig recht op verblijf in Nederland heeft (kan bijvoorbeeld de ex-echtgenote zijn). Allen verblijven hier te lande. Aan geen van de vrouwen kan verblijfsrecht worden ontnomen.

Noten

1. Zie ook Koran, *sūra* 4, 3.
2. De huwelijksvoogd (*wali*) heeft het recht zijn pupil uit te huwen. Voor Marokko is dit recht neergelegd in art. 12 C.S.P.S.
Zie voorts o.a.: M. Borrmans, Statut Personel et Famille au Maghreb de 1940 à nos jours, Paris/La Haye 1977, p. 32; L. van den Berg-Eldering, Huwelijk, huwelijksontbinding en de positie van minderjarigen in het Marokkaans recht, NJB 1979, p. 180; R. Peters, Van vreemde herkomst, Bussum 1982.
3. Wet van 18 september 1981, inwerkingtreding 22 september 1981. Zie voor een uitgebreide verhandeling onder IPR-afstamming (p. 107).